

Nicci Gerrard

Het voorbijgaan

I

WANNEER WAS HET ALLEMAAL BEGONNEN? ZE ZOU HET nooit precies weten, al kon ze het later, als een vinger die op een kaart de brede rivier volgt tot aan het onzichtbaar dunne lijntje van zijn oorsprong, terugvoeren op een avond in het begin van de winter. Buiten was het koud en donker, met een vochtige, stormachtige wind; het gerammel van deksels op vuilnisbakken, het sissende geluid van auto's die door plassen reden, het geritsel van struiken en het kraken van doorbuigende takken. Binnen was het warm, en in het schijnsel van de lampen en kaarsen zag de huiskamer eruit als een diepe grot in het geheime hart van Londen. Ze mijmerde over hoe het had kunnen gaan, tot ze niet langer kon onderscheiden wat ze wist en wat ze er zelf bij verzonnen had. Ze scheen licht in de duistere hoekjes, vulde de geheimzinnige stilten met het suggestieve gemurmur van hun stemmen en haalde zich hen samen voor de geest: het moment waarop de lucifer werd afgestreken, het kille vlammetje dat aan het droge zwavelkopje likte, terwijl niemand nog enig benul had van de enorme brand die zou uitbreken. En als ze het hadden geweten, zouden ze het dan hebben tegengehouden? Hadden ze dan het vlammetje uitgeblazen en het daarbij gelaten? Een kortstondige kans; later zouden ze alleen maar denken – als ze er al aan terugdachten – dat het raar kon lopen in het leven.

En zij? Als Irene zelf de verborgen vernietigingskracht van die avond had kunnen terughangen in zijn geoliede scharnieren en de

deur met een trefzekere klik had kunnen dichttrekken, zou ze dat dan hebben gedaan? Of toch niet?

Iedereen ging laat naar huis, alleen of in groepjes van twee. Irene keek toe hoe de gasten zich over Adrian heen bogen, die languit op de doorgezakte bank lag, en hem een schouderklopje gaven, hem even omhelsden of kusten en zeiden dat ze ervan genoten hadden hem te zien acteren, dat hij het fantastisch had gedaan, geweldig. Dit was het begin van iets heel moois, zeiden ze, al geloofden ze het zelf niet echt, want hij was maar twee keer in beeld geweest, de tweede keer als lijk in een hoekje van het televisiescherm, zijn benen akelig wit en behaard. Irene zag dat hij een beetje dronken naar zijn gasten glimlachte en dat hij het zelf ook niet helemaal geloofde, maar hij voelde zich lekker door de alcohol. En door de nieuwe hoop. Hij keek naar het truitje van Sarah, dat zo strak om haar zwangere buik spande dat hij de vorm van haar navel kon zien; hij ademde de nicotine-met-aftershavelucht van Greg in, en de scherpe geur van Mona's geraffineerde parfum.

Alle anderen zagen er dronken en ontspannen uit, wazig in het schijnsel van het vuur, de scherpe kantjes verzacht door de drank en de vermoeidheid, maar Irene voelde zich waakzaam en alert, met vlijmscherpe kantjes en harde hoekige lijnen. Ze wist precies hoe Adrian zich nu voelde, alsof zij het was die daar lag. Een vage maar hardnekkige hoofdpijn klopte boven zijn linkeroog. Morgen zou hij een droge mond hebben en misselijk en chagrijnig zijn door de antitimax. Hij zou tegen de kinderen snauwen, zich snijden bij het scheren en nog verontruster dan anders naar zijn door een kater geteisterde gezicht in de spiegel kijken. Nu glimlachte hij nog een keer, de huid rond zijn mond strakgespannen, en hij schonk zijn wijnglas weer vol en dronk er met onbekommerde, snelle teugen van, zonder zich iets van Irenes bezorgde blikken aan te trekken. Hij gaf Gary een hand, kuste Lia op haar mondhoek en zei tegen zijn vrienden dat ze heus niet hoefden te gaan. Ze moesten nog even blijven. Hij wilde niet dat er een eind aan de avond zou komen, hij wilde niet dat het morgen zou worden, met het kille, blikkerige licht dat bij de ochtend hoorde.

Toen begon er een kind te huilen, een snikkende roep om 'Mama!

Maaamaaa!', en Irene stond onmiddellijk op, keerde de paar gasten die bleven plakken de rug toe en liep naar boven, over de kale vloerbedekking van de overloop naar de badkamer, waar Clem op haar knieën op de koude tegelvloer zat, over de wc-pot gebogen, jammerend in het halfdonker. Irene hurkte naast haar dochtertje neer, legde een koele hand op haar klamme voorhoofd en stelde haar zachtjes gerust. 'Popje,' zei ze. 'Lieverd.' Ze hoorde deuren openen dichtgaan en mensen 'tot ziens' roepen. 'Het gaat wel weer over,' zei ze. 'Het komt helemaal goed.' Ze wist dat ze het net zozeer tegen zichzelf had als tegen haar dochter. Ze wilde niet terug naar beneden, nog niet.

Dus kon ze later alleen maar fantaseren over wat er daarna gebeurd moest zijn, tot ze het gevoel had dat ze er zelf bij was geweest; alsof ze hen vanuit het duister had bespied. Op het laatst was alleen Frankie er nog. Ze zat aan de tafel, die nog bezaaid was met de rommel van die avond, met haar benen een klein stukje uit elkaar, zodat Adrian haar zachte dijën zag. Ze droeg een dunne wijde blouse, en wanneer ze zich vooroverboog kon hij de welving van haar borsten zien. Even had ze iets tijdloos, als een kunstwerk: het middeleeuwse blauw van haar blouse en haar roomkleurige, sterke blote onderarmen, met de kaarsen achter haar die de troep op tafel belichtten: de doffe glans van het bestek, de slappe oranje krullen mandarijn-schil en de witte borden waarop felgekleurde papieren servetten verfrommeld tussen de etensresten lagen. Frankie pakte haar glas met het laatste bodempje wijn en dronk het leeg. Hij zag de spieren in haar keel bewegen en keek naar de rode afdruk die haar mond op de rand van het glas achterliet. Ze had één schoen half uitgedaan. Er viel een losgeraakte lok donkerblond haar over haar wang. Ze glimlachte naar hem en stond op, met een hand op de tafel om haar evenwicht te bewaren. Hij hoorde Irenes driftige voetstappen op de houten vloer in een van de kamers boven, een deur die dichtsloeg, een kind dat hard hoestte, en toen werd het langzaam stil.

Irene was degene die erop had gestaan hun vrienden uit te nodigen om bij hen thuis naar de film te komen kijken. De productie-maatschappij had hun die al weken geleden op video toegestuurd, maar die avond werd hij uitgezonden op televisie, met Adrians naam aan het eind van de aftiteling, in kleinere, sneller verdwijnen-

de letters dan de namen van de hoofdrolspelers. De televisiegids noemde de film 'overbodig', en Adrian was het daar stiekem mee eens geweest, maar Irene had gezegd dat ze het moesten vieren. Ze had vijftien goede bekenden uitgenodigd en enkelen van hen hadden iemand meegebracht, zodat ze met vijftwintig personen in hun kleine huiskamer hadden gezeten. Irene had de tafel tegen de muur geschoven en alle stoelen en kussens rond de televisie opgesteld. De halvemaantjes van bladerdeeg die ze had gemaakt, gevuld met tomaat en kaas, waren in de oven opengebarsten; de inhoud was aangekoekt aan de bakplaat, donker en borrelend. Ze had grote stukken Cheshire-kaas en ingelegd zuur gekocht, en knapperige stokbroden die ze in de oven had opgewarmd, zakken mandarijnen met losse, bobbelige schillen, appel-rozijnevlaaitjes, een krat bier en een doos Chileense rode wijn, die in de aanbieding was bij de slijter. Ze had borden uitgezocht waar niet al te veel stukjes af waren en die samen met een assortiment glazen op tafel gezet, met de papieren servetjes die nog over waren van Sasha's verjaardag en kaarsen die ze stevig in de glazen kandelaars had gedrukt. En toen waren hun vrienden gekomen, met flessen mousserende wijn waarvan ze de kurk tegen het plafond lieten knallen, en ze waren zo dronken geworden dat ze niet zagen hoe waardeloos de film eigenlijk was, of misschien kon het hun niets schelen. Irene had het bedoeld als een gebaar van vertrouwen, maar het had tevens iets weemoedigs. Misschien was dit het begin van iets nieuws, zoals hun vrienden hadden beweerd toen ze het glas hieven en welgemeend proostten, of misschien was het eenvoudigweg de weinig spectaculaire slotscène van een carrière die nooit van de grond was gekomen.

Nu was Irene boven en zat alleen Frankie nog hier, glimlachend met haar elleboog op tafel geleund. De kaars achter haar wierp flakkerend schaduwen op. Ze stond op, enigszins onvast op haar benen, en giechelde.

'Ik moest maar eens gaan,' zei ze. 'Het is al laat. Morgen ben ik niks waard.'

'Niet weggaan,' zei hij. 'Als jij gaat, is er niemand meer en is het allemaal voorbij, en wat moet ik dan? Blijf nou hier. Hou me gezelschap. Neem nog wat te drinken.'

'Nee, echt. Ik was helemaal niet van plan om het zo laat te maken.'

‘Het is niet laat. Het is pas...’ Hij tuurde met half dichtgeknepen ogen op zijn horloge. De cijfertjes dansten.

‘Ik bel een taxi, als het mag. De metro is dadelijk dicht en bovendien wil ik ’s avonds laat niet door Hackney lopen.’

‘Ga je gang, bel maar.’ Hij gebaarde naar de telefoon. ‘Ik kan niet opstaan.’

Ze toetste het nummer in, gaf het adres door en ging toen naast de bank op de grond zitten, met gekruiste benen, waardoor haar rok omhoogkroop. Hij wendde zijn blik af en keek toen toch weer.

‘Tien minuten,’ zei ze. ‘Hooguit. Bedank Irene maar namens mij.’

‘Ze zal zo wel terugkomen, maar Clemmie heeft een of ander virus te pakken...’

‘Geeft niks.’

‘Schenk nog eens wat wijn voor me in.’

‘Zou je dat wel doen?’ vroeg ze, maar ze schonk zijn glas vol en nam er zelf een slok uit voordat ze het aan hem gaf. Er zat een rode veeg op de rand, en hij hief zijn hoofd om zijn lippen op de plek te drukken waar de hare hadden gezeten en nam een gulzige slok. Hij voelde hoe zijn spieren zich ontspanden, zijn gedachten vrijkwamen en de woorden uiteenvielen tot losse flarden.

Hij had Frankie nooit eerder echt bekeken – ze was het jongere zusje van de beste vriendin van zijn vrouw. Hij kende haar al meer dan twaalf jaar, maar ze was altijd ergens op de achtergrond gebleven. Vanaf de bank zag hij dat ze geen beha droeg en dat haar borsten vol en zacht waren, en ze had gespierde kuit en lange oorleletjes, met kleurige, rinkelende hangers erin. Er zat een piepklein littekentje in haar brede wenkbrauw en haar scheiding liep een beetje scheef. Haar make-up was enigszins uitgelopen; ze zag er zacht en wazig uit, als iemand die vol geheimen zat.

‘Ik geloof dat ik een beetje dronken ben,’ zei hij. Als hij nu zijn ogen dichtdeed zou de kamer gaan draaien en zou hij op drift raken. Hij hield ze open en nam nog een slok.

Frankie legde haar hand heel zachtjes op zijn bovenbeen. ‘Het is jouw avond,’ zei ze. Hij keek even naar haar hand, naar de slanke vingers op zijn been, de paarlemoeren nagels. Boven klonk het geluid van een deur die zachtjes dichtging. Adrian zette zijn wijnglas

neer en legde zonder haar aan te kijken zijn hand op Frankies blonde, warme hoofd. Hij stelde zich voor hoe Irene boven aan de deur van de slaapkamer luisterde of alles in orde was, zoals ze avond na avond deed, haar hoofd een beetje schuin en een gespannen, verwachtingsvolle uitdrukking op haar gezicht, en hij klemde zijn vingers om de dikke pluk haar en trok Frankie naar zich toe. Ze ging op haar knieën zitten en boog zich over de bank heen naar hem toe. Haar adem rook naar wijn. Hij streek met zijn duim over haar tepel, die gezwollen was onder de dunne stof van haar blouse, en ze mompelde zachtjes. Haar haar viel losjes langs haar gezicht. Haar lippen gingen van elkaar, een heel klein stukje maar.

‘Jezus, ik wil met je neuken,’ zei hij zonder zich te verroeren.

Ze hoorden voetstappen op de trap en Frankie ging weer naast hem op de grond zitten. Ze sloeg haar benen over elkaar en streek haar haar achter haar oren.

‘Sorry,’ zei Irene, die de kamer binnenkwam met haar armen vol lakens. Ze had een dikke badjas aan, met een ceintuur om haar middel en de mouwen opgerold, en ze had haar gezicht gewassen. Haar haar was uit haar smalle gezicht geborsteld en ze rook naar lavendelzeep, nachtcrème en vagelijk naar braaksel. ‘Clemmie had overgegeven. Ik heb haar gewassen en de lakens verschoond.’

‘Ik had je moeten helpen,’ zei Adrian. ‘Sorry. Had me maar geroepen.’

‘Het arme kind,’ zei Frankie. ‘Kan ik iets doen?’

‘Nee, hoor.’ Irene keek hoe ze daar zaten, dicht bij elkaar. Het gezicht van haar man zag rood. ‘Wil je nog koffie?’

‘Nee, ik ga. Mijn taxi had er allang moeten zijn.’

En toen even later de voordeurbel ging trok Frankie haar dikke jas aan, deed een fluwelen sjaal om, pakte haar tas, kuste Irene op beide wangen, met haar handen op haar smalle schouders, en toen legde ze een hand op Adrians dikke, warme hoofd en nam nonchalant afscheid van hem.

‘Tot kijk,’ zei hij gemoedelijk toen ze wegging, ook al moest hij moeite doen om niet hardop te kreunen. Hij werd zo overspoeld door wellust en schuldgevoel dat hij het verschil tussen die twee niet meer voelde.

2

‘HET IS GOED GEGAAN, VIND IK,’ ZEI IRENE. ‘VOND JE HET leuk?’

‘Ja, hoor,’ zei hij. ‘Heel leuk. Bedankt, je hebt een hoop moeite voor me gedaan.’

‘Ach...’ Ze keek op hem neer. ‘Het was het minste wat ik kon doen.’

‘Bedankt,’ zei hij nog een keer. Hij keek in haar openhartige grijze ogen met de kraaienpootjes, en toen naar haar brede mond, met de lichte, kommavormige rimpeltjes eromheen.

‘Gaat het een beetje?’

‘Ja, hoor. Alleen een beetje moe. Irene?’

‘Mm-mm.’

‘We zouden eens een tijdje samen weg moeten gaan. Net als vroeger.’

‘Naar bed,’ zei ze, denkend aan hun krediet bij de bank, haar agenda, oppas voor de kinderen en heimwee.

‘Ik meen het. Naar de zon in februari, wij samen. De kinderen redden het nu wel. Het is zo lang geleden. We zouden...’

‘Kom,’ zei ze, en ze stak haar hand naar hem uit. Toen hij die pakte zag hij dat haar nagels afgekloven waren en dat haar trouwring los om haar vinger zat.

‘En de troep dan?’

‘Laat maar staan. Die ruimen we morgen wel op.’

Hij keek toe hoe ze de badjas uittrok en aan het haakje aan de deur hing. Ze was bleek, met sproetjes op haar schouders, een moedervlek op haar heup en duidelijk zichtbare ribben. Vroeger was ze slank en snel geweest – net een vlammetje, had hij ooit tegen haar gezegd, overspoeld door liefde; als een wilde bloem – maar nu was ze mager. Hij kon de pezen in haar armen zien, en haar vel zat niet meer strak. Hij deed zijn best om haar niet te vergelijken met dat andere stralende lichaam, dat als een rijpe vrucht door de camouflerende bladeren heen schitterde, en toen Irene naast hem kwam liggen in het bed dat ze al tien jaar deelden, sloeg hij zijn arm om haar heen en trok haar tegen zich aan, waarbij hij haar ruggengraat scherp als een ritsluiting tegen zijn borst voelde.

‘Ik ruik nog naar braaksel.’

‘Dat geeft niet.’

Hij legde een hand op haar platte buik, tussen de uitstekende heupbotjes. Ze bleef volkomen stilliggen, zonder hem af te wijzen of aan te moedigen.

‘Ik hou van je,’ zei hij in haar haar. Zijn hoofd tolde en hij werd een beetje misselijk wanneer hij diep inademde. ‘Je weet toch dat ik van je hou?’

‘Mm-mm. Ik ook van jou.’

Hij liet zijn hand naar beneden glijden. ‘Irene?’

‘Mm-mm?’ Ze bleef roerloos liggen. Ze had haar ogen wijdopen en staarde in het donker.

‘Laat maar. Slaap lekker.’

Ze murmelde zachtjes iets en hij draaide zich op zijn rug, met een arm over zijn ogen, en het was alsof de muren op hem af kwamen.

Irene staarde uit het slaapkamerraam. Ze liet de deur altijd op een kiertje staan, zodat ze ’s nachts de kinderen kon horen, en er viel een strook vaag geel licht vanaf de overloop op de vloerbedekking. Ze wachtte tot Adrians ademhaling zwaarder werd en stapte toen uit bed, trok haar badjas aan en liep naar de kamer waar Clemmie en Agnes samen sliepen. Hun twee lage bedjes werden gescheiden door een smalle ruimte die tijdens hun spelletjes de ene keer een rivier was, dan weer een fel vuur of een diepe kloof, waar ze heldhaftig overheen sprongen, al sprong Agnes vaak mis, zodat ze met kre-

ten van frustratie en ellende op de houten vloer belandde. Clemmie lag met haar hoofd op een handdoek, met een emmer naast haar bed. Ze had vuurrode wangen en toen Irene een hand op haar voorhoofd legde, voelde dat klam aan. Haar rug was gloeiend heet. Er hing een zware, zure lucht om haar heen.

Irene wist dat ze niet meer zou kunnen slapen, ook al was ze een paar uur geleden tijdens de film overmand geweest door vermoeidheid en had ze haar ogen opengesperd om wakker te blijven. Ze was extra recht op haar kussen gaan zitten en had kleine slokjes genomen uit het glas wijn waar ze de hele avond mee had gedaan; tegenwoordig nam ze nooit meer dan één glas wijn bij het eten, en zelfs dat liet ze vaak vrijwel onaangeroerd staan. Ze ging even naar Sasha kijken en stommelde toen naar de keuken, waar de borden hoog opgestapeld stonden in de gootsteen en de tafel schuilging onder vieze glazen, lege bierflesjes, verfrommelde servetten en hompen brood.

Ze stopte Clemmies lakens in de wasmachine, deed een paar rubberhandschoenen aan, haalde alle borden uit de gootsteen en vulde die met heet water en afwasmiddel. Ze ging methodisch te werk: eerst het bestek, daarna de glazen en tot slot de borden en schalen. Ze leegde de asbakken en goot wijn- en bierflessen leeg voordat ze ze klaarzette voor de glasbak. Ze legde de kussens terug op de stoelen, stofzuigde het kleed, pookte met de stofzuigerslang in stoffige hoekjes en zoog kruimels, stof en gekleurde kralen op, die ratelden in het oude apparaat. Hoewel haar ogen brandden van vermoeidheid zou ze nu onmogelijk kunnen slapen, en het gaf haar een tevreden gevoel om de kamer in de oude staat terug te brengen, alles precies op zijn plaats te zetten en te weten dat het de volgende dag zou zijn alsof er de avond ervoor niets was gebeurd.

Het was drie uur 's nachts. Ze stelde zich alle andere mensen voor die nu wakker waren en de liefde bedreven, pillen innamen, gedichten schreven, snikkend op hun hoofdkussen lagen, pasgeboren baby's aan hun gekloofde tepels legden, naar de gordijnen starden en wachtten tot er een streep grijze dageraad verscheen. In het keukenkastje stonden diverse doosjes thee: citroen-gember, citroenverbena, zwarte bessen, munt, kamille en iets wat 'rustgevend' zou moeten zijn en muf rook, naar hooi of oude geraniums. Ze deed een